

ДЕЖЬО КЕМЕНИ ТАЙНСТВЕНИЯТ КОЗЕЛ

Превод от унгарски: Христо Боевски, 1983

chitanka.info

Още една нервнболна стара мома! Като че ли цяла Пеща гъмжи от разочаровани влюбени, газови кранчета и истерии... — Старши лейтенант Сокач избута настрани папката с документите и продължи с укоряващ глас: — Абсурдно ли е най-после да попадна на едно нормално престъпление?

— Нормално престъпление? Всички престъпления са ненормални. Да си чувал за нещо подобно? — Капитан Гере се засмя, но виждайки удълженото лице на другия, продължи тихо:

— Будапеща не е Лондон, нито Чикаго. За съжаление не мога да ти предоставя напъхани в солна киселина трупове, нито заекващи малайци — сладострастни убийци... Хайде, върви! Вижте онази там стара мома! Повярвай ми, наистина не бих те пратил заради някаква си истерия, но според показанията наемателят ѝ... С една дума, знаеш, че един наемател винаги усложнява ситуацията. Хайде, тръгвай! Сутринта искам отчет!

Изскърцаха спирачки. Прел триетажната къща спря тъмносиня варшава. В този късен час и без това тихата уличка на Буда бе напълно опустяла. Само забързаните стъпки на някой закъснял минувач пронизваха меката завеса на ноемврийската мъгла, за да заглъхнат после съвсем в стръмната част на спускащата се по хълма уличка.

Сокач още бе в лошо настроение от разговора с капитана. С гримаса на лицето като че ли душеше гъстата мъгла, тръшна вратата на колата. Още при първото позвъняване вратата на къщата, открояваща се сред двора, веднага се отвори. Явно появата на следователя и придружаващия го униформен старшина възбудиха небрежната портиерка. За няколко секунди успя да разкаже, че мъжът ѝ е пощаджия и имат само една възрастна дъщеря и че от двадесет и пет години са портиери в тази къща.

— Моля, повярвайте ми, тук и децата са по-тихи от другаде. Дори по време на войната тук нямаше такъв хаос, защото, когато немците ни разквартируваха господине...

Сокач я слуша пет минути мълчаливо, след това си протегна ръката.

— Убеден съм, госпожо, че двадесет и пет години сте вършели безупречно работата си, и много съжалявам, че сте принудена да готвите диетична храна на мъжа си, но...

— За госпожица Гатц ли идвате?

— Ако нямате нищо против, ще бъде по-добре аз да ви разпитвам. Накратко, ама съвсем накратко разкажете какво се случи тук днес след обяд.

Жената въздъхна дълбоко, седна, отново пое въздух и започна да разказва:

— Там е цялата работа, я. Ако мъжът ми бе тук, но днес има почивен ден и замина при сестра ми в Ракошсентмихай. Ако днес бе тук, нямаше да избяга този отвратителен козел. Скачаше по стълбите, като че ли го гонеха, а задният му крак бе отсечен, какво ще кажете?

— Не видяхте ли накъде побягна?

— Изскочи през вратата и изчезна нататък, надясно, така каза аптекарят, той го видял, аз тогава бях още горе. Видял го да подскача пред аптекарския склад, после така блъснал едно момиченце, че му потекло кръв от носа. Кажете, какво ще кажат сега бедните му родители? После, тоест както бягал, аптекарят видял, че куца, и той може да ви каже; че... — жената вдигна поглед и с лице, изразяващо отвращение, продължи: — Беше отвратително животно, гадна мърша, а как блееше само! Разказах това на енорийския свещеник, а той се разкикоти. Ако и вие...

— Бъдете спокойна, госпожо!

— Господин енорийският свещеник не вярваше, че козелът скачаше върху гостната маса и че...

— Да, вече знаем и че се е появил като призрак. Вие видяхте ли го?

— С двете си очи го видях, когато изчезваше...

— А когато се появи?

— Не... за съжаление не — в гласа на жената прозвуча искрено съжаление.

— Вижте — Сокач стана, гледаше към вратата, — имам чувството, че са погодили някаква хулиганска, твърде глупава шега на тази стара жена и...

Пет часа след призрачното видение сподавената раздразнителност отново обзе портиерката. Скочи и го прекъсна:

— Вратата бе затворена, аз я отворих, прозорците също бяха затворени. Бедната Лузика след обяд обичаше винаги да си почива във фотьойла. Там я намерихме, в безсъзнание, лежеше между фотьойла и шевната машина! Не виждате ли, че тук стават...

— Все още не виждаме, госпожо, все още не. Но ще стане ясно. Благодаря за това, което ми казахте, беше много интересно. Сега да се качим горе в апартамента. Ключът е у вас, нали?

— У госпожица Гатц е, но няма нужда от него, господин старши лейтенант, наемателят си е тук.

Преминаха през покрития с керамични плочки двор и свиха към дългата, старинна, с решетки от ковано желязо къща.

— Много прибран човек. Дойде да живее тук в началото на четиридесет и шеста, тогава нае една от стаите, защото господин Гатц, братът на Луизика, се премести да живее в Стара Буда. Казва се Петер Биро, снабдител в завода за оптически прибори. Добре се чувстваме с него. В четиридесет и шеста много ни помагаше, толкова много ни даваше, пък и... — жената внезапно прекъсна, завайка се за краката си и показа към една врата. — Тук е — трети етаж, две. Аз да не би да ви... Мога да си вървя, нали?

Следователят натисна звънеца.

— Благодаря ви за помощта. По-късно ще ви потърсим.

Портиерката побърза да изчезне. Вратата на жилището се отвори. Зад нея се показа около петдесетгодишен мъж в домашен халат. Повдигна очилата към челото си и въпросително погледна към Сокач. Сокач се представи и много учтиво започна:

— Съжалявам, че ви безпокоим в такъв късен час, но случаят е толкова необичаен, че...

— Заповядайте, влезте! — Биро се затътри пред тях. — Значи, все пак е станало нещо. Не съм нервен по природа, но за подобни истории съм чувал само в бабините деветини. Отначало помислих, че ме е обзело някакво безумие, но извинявайте, не съм луд. Никога не изпадам в паника, дори и когато очаквам ревизия. При мен ли ще дойдете, или в стаята на госпожицата?

Сокач огледа голямата, мебелирана в стар стил стая. Тежките кафяви мебели стояха по местата си странно изоставени: огромно легло с кръгло покривало, кръгла гостна маса, два зелени плюшени фотьойла, старинна витрина, на стъклото — пожълтяла програмка за танци, порцеланови фигурки — рококо, една емайлирана кутия, изобразяваща Венеция, старинни дреболии. На прозореца, наполовина дръпната, висеше отпусната зелена завеса. Във внезапно настъпилата тишина можеше да се чуе чегъртането на дървояд.

— Ще останем тук — наруши тишината Сокач и големият стенен часовник като че ли само това чакаше, прозвучаха два звънки удара, последваха още девет, но по-плътни. — Девет и половина... — Сокач пристъпи към гостната маса, наведе се над нея. — Политурата е издраскана изцяло. Вие ли сложихте обратно покривката на масата? Почакайте, по-късно... Имате ли телефон?

Биро посочи към стаята си.

— Другарю старши сержант, телефонирайте в болницата „Янош“. Осведомете се за състоянието на Луиза Гатц! Доколкото си спомням, тя е в травматологията. Ако има възможност, още тази вечер ще я чуем.

Старши сержантът се скри зад боядисаната в кафяво врата. С уморено движение старши лейтенантът седна на стола в стил бидермайер.

— Господин Биро, значи вие поставихте покривката? След като козелът се отдалечи ли? Да чуем бабините деветини!

— Но, моля ви!

— Вие употребихте този израз преди малко, господин Биро. Разбира се, имате право, вие изобщо не сте се съмнявали. Не се нервирайте, моля ви, а отговаряйте!

— Доколкото си спомням, аз я поставих обратно. Това важно ли е? Обичам реда... Важно ли е това? — Следователят не отговори. — Там, там си удари главата — продължи Биро, показвайки с несигурни движения към шевната машина. — Според бързата помощ — спукване на черепната кост.

— Значи, възможно е занапред изобщо да не дойде в съзнание. Възможно ли е, господин Биро? Нали е възможно?

Седнал, Биро раздвижи чехлите на краката си. Наведе се напред.

— Може, аз не съм лекар. Аз...

— Но не сте луд, нали така казахте? Ами тогава, ако обичате, разкажете всичко поред така, както се случи, така, както вие го видяхте, това, което сте видели.

— Както се случи? Което видях? Не зная как е станало — мърмореше снабдителят. — Бих могъл да ви кажа това, което видях и чух... Заповядайте, запалете! Как беше? Аха! До четири работих. Да беше към четири и половина, когато се върнах в къщи. Според обичая

си госпожица Гатц почиваше в този фотьойл и слушаше радио. Увертюра към „Роземунд“.

— Вие музикант ли сте?

— Любител съм. Обичам музиката, доставя ми естетическа наслада. Много добре се разбираме с Луизика. Разбира се, от гледна точка на музиката, въпреки че повече уважавам Моцарт от Шуберт, затова понякога поспорваме.

— Продължете, ако обичате. Стигнахме до „Роземунд“...

— Да, значи, слушаше радиото. Имаше навика да обядва в гостилничката на ъгъла, след това винаги сядаше тук, понякога чак до сутринта. Уморяваше я ходенето, изкачването на стълбите. Сами виждате, нямаме асансьор... Когато се прибирам в къщи, винаги се отбивам при нея да си поговорим малко, след това я оставям сама.

— И днес ли така стана?

— Да.

— За вашата стая имате и отделен вход, нали?

— Да, но тази врата е отворена до вечерта. Наистина, в добри отношения сме помежду си, пък и брат й понякога я вика на телефона и аз нямам нищо против, когато тя ми ползува телефона.

Сокач кимаше с глава.

— Продължете, ако обичате! Стигнахме дотам, когато днес след обяд, ако добре си спомням, в четири и половина сте разговаряли тук.

Снабдителят хвърли изгасналата цигара в пепелника и продължи:

— Да сме приказвали десетина-петнадесет минути. Луизика бе доста нервна, но не личеше твърде много, тъй като от няколко седмици бе в почти същото състояние. Виках й да отиде на лекар, тя само махаше с ръка: „Няма да може да помогне лекарят на моята болест“. Но каква й бе в действителност болестта, никога не каза. Винаги бе малко затворена, не обичаше да говори за личните си работи.

— Това също така означава, че не знаете дали Луиза Гатц е имала ценни предмети? Или по-точно, има ли?

Биро колебливо показва наоколо.

— Доколкото аз съм имал достъп до нея... Това, което е тук, е на стойност най-много десет-дванадесет хиляди форинта.

— Значи, не знаете. За какво разговаряхте днес?

— За всекидневни работи. За музикалната програма по радиото, за прогнозата на времето, за такива работи. Опитах се да ѝ обясня, че по това време на активиране на слънчевите петна...

— Според вас Луиза Гатц нормална ли е?

Биро вдигна поглед, сви рамене.

— Кой всъщност е напълно нормален?

— Добре, продължете!

— Доста... Как да кажа... Доста чувствителна жена. Днес след обяд забелязах, че е по-уморена от обичайното и скоро я оставих сама. През вратата дочух, че все още въздиша известно време, след това включи радиото и затананика заедно с него.

— Има ли, или имала ли е някога професия тази дама?

Биро се хвана изненадан за главата.

— Не ви ли е познато името Луиза Гатц? Разбира се, вие сте още твърде млад, за да помните. Преди тридесет години бе една от най-известните пианистки в Европа. Участвуваше в концерти във Виена, Прага, след това поради някакво душевно сътресение, какво точно не знам, но вестниците така писаха тогава, се оттегли... Ах, да, спомням си, майка ѝ почина. Оттогава десетилетия вече преживява като учителка по музика, напълно самотна. В четиридесет и шеста остави и учителството. Скоро след това аз се преместих тук. Получава някаква малка пенсия.

— Никой ли няма освен брат си?

— Доколкото знам, никой. Поне с други няма досег. С брат си също не толкова често. Той имаше навик повече да телефонира, въпреки че в последно време твърде често се обаждаше, дори няколко пъти и Луизика му позвъни. Така си правих сметка за телефонната такса, за щото аз си отбелязвам всеки мой разговор, за сверка с пощата. Но, разбира се, никога не отворих дума за това. Брат ѝ също е пенсионер, преподавател. Доколкото знам, живее някъде в стара Буда. И той е такъв затворен в себе си, дори доста унил по природа.

— Странно семейство. Не мислите ли, че всичко това е фантазмагория на въображението на една душа на изкуството, на разклатените нерви на една стара мома?

— За луд ли ме смятате? — извика с упрек Биро. — И вие ли ме смятате за луд?! — Усещаше се как гласът му трепери. — Но впрочем, не само тя го видя, но и аз! И другите от къщата, и аптекарят също...

— Кой ви мисли за луд, господин Биро — Снабдителят мълчеше.
— Успокойте се! Защо ви интересуват слънчевите петна?

Биро се засмя нервно.

— Заради ревматизма ми. Нищо не помага, затова препрочитам всякакви статии, свързани с него. Например в „Живот и наука“...

— Моля ви, по-добре говорете за козата! Добре, да приемем, че козата е била от плът и кръв. Но че се е появила като призрак, и то върху масата в гостната, извинявайте, но...

— Видях я, господине. С двете си очи я видях!

Няколко секунди Сокач гледаше снабдителя, след това махна с ръка.

— Добре, продължете!

— Да... Значи, тананикаше си с радиото. Помислих, че най-после се е успокоила малко, тъй като и аз бях уморен и нямах никакво желание да тичам за лекари и тям подобни. След това изведнъж... — мъжът с домашен халат и чехли се изправи и започна да обяснява с две ръце: — чух писък. Луизика крещеше: „Света Богородичке, господин Биро! Козелът...“. След това пък: „Помогнете ми, господине!“ Сkochих, отворих вратата, Луизика лежеше неподвижно там, в безсъзнание, между масата и шевната машина, а тук на масата... — задъхвайки се, Биро пое въздух, очилата му се плъзнаха към върха на носа му, и треперейки от възбуда, отново посочи към масата. — Върху масата се виеше синьо-виолетово кълбо мъгла и от него се показваше само една глава на козел. Устата му бе отворена и блееше с някакъв призрачно болезнен глас. Нямах сили да мръдна. След това мъглата се дръпна малко назад и успях да видя задната част на козата, като едно размито бяло петно. Нямах заден крак. Нямах, другарю старши лейтенант — извика Биро, — нямаше! Но след това и той се появи. Сkochи от масата и блеейки, тътреше левия си заден крак. После се разтича из стаята. Счупи с рогата си стъклото на библиотечния шкаф... Исках да го отклоня, но козелът почти ме изтласка и избяга през пролуката на отворената врата. Побягнах след него. Още го виждах как скача по стълбите. И портиерката го видя. Тогава повиках „Бърза помощ“... Разказах им всичко. Само се смяха.

Сокач мълчеше. Биро продължи на висок глас:

— Хайде, смейте се и вие, какво чакате?! Кажете, че съм луд, че съм побъркан глупак!

Следователят стана.

— Никой не е казал подобно нещо, господин Биро. Поне аз не съм установил, че... В безсъзнание ли е? — обърна се той към старши сержанта, който от няколко минути насам стоеше на вратата, слушайки със затаен дъх фантастичната история.

— В безсъзнание е. Невъзможно е да се разговоря.

— Чувате ли, господин Биро?

— Само не си въобразявайте, че...

— Нямам навик да си въобразявам, господин Биро. Кажете, ако ви помолим утре сутринта, вместо в завода за оптически прибори бихте ли дошли в милицията?

— С призовка ли?

— Надявам се, че и без призовка ще ни потърсите. Да кажем, след десет...

— Ще тръгваме ли, другарю старши лейтенант? — попита старши сержантът.

— Тръгваме. Лека нощ, господин Биро! Спете спокойно!

Старши сержантът поспря за минутка на стълбите.

— Другарю старши лейтенант, не е ли по-добре да му връчим призовка? Или може би още сега...

— На основата на смътни предчувствия? Как не! А, не се страхувайте, че няма да дойде. Този човек изпитва страх от нещо. И търси сигурност. Разбира се, може би го е страх да не се е побъркал или да не би да се побърка. Като отидем в Центъра, ще проуча досегашния живот на този Биро. Къде е участъковата поликлиника? Или може би лекарят на завода за оптически прибори? Хайде, чукай!

Портиерката бе много по-неразговорлива отколкото преди половин час. Вайкаше се, че мъжът ѝ не е в къщи, и забележимо ѝ олекна, когато зад стъклената врата на кухнята се появи сянката на пощаджията. Докато следователят го разпитваше, тя не се намеси нито веднъж. Пощаджията не знаеше нищо повече за историята, но и не това интересуваше Сокач. Интересуваше го Биро. Пощаджията, който след работа бе изпил три халби бира, говореше, без да щади думите си. Като всички бърбиви хора в такова състояние с много подробности наговори всякакви нелепости за Биро. Не успя да зарадва твърде много следователя. Направи му впечатление едно-единствено изречение: През четиридесет и шеста, още преди въвеждането на форинта, Биро

скитал доста из провинцията, търгувал на черно и връщайки се в къщи, винаги донасял по нещичко от търговските си обиколки на семейството портиери.

— Знаете ли, другарю старши лейтенант, жена ми тогава кърмеше и малкото брашно и захар, което господин Биро донасяше, ни идваше тъкмо навреме.

Минаваше полунощ, когато портиерката затвори зад тях вратата. Старши сержантът посочи към аптеката.

— Тъкмо е дежурна.

— По-добре утре. Не е спешно. Онези са видели козата. Този пък кой го знае какво е видял.

— Другарю старши лейтенант, вярвате ли на тази козя история?

— За козата, да. Че е била истинска и жива коза. Била е жива — сега съм убеден в това. А ако е била само козленце? Хм? Кажи, можеш ли да внесеш в къщата едно козленце така, че никой от съседите и обитателите да не забележи?

— В раница или в чанта, може.

— Повечето от снабдителите се движат с големи чанти. Видя ли чантата в стаята на Биро?

— Не съм забелязал.

— Не си и гледал. Чантата на Биро беше в преддверието. Чанта с доста големи размери. Дявол знае. Сега ме закарай в къщи, а утре ела да ме вземеш в пет и половина.

Биро гледаше неспокойно към старши лейтенанта. Сокач го наблюдаваше внимателно. Под очите на снабдителя се виждаха сенки, лицето му бе сбърчено, като че ли цяла нощ не бе спал.

— От какво се страхувате, господин Биро? — запита накрая Сокач. — Има ли от какво да се страхувате?

— Мога ли да запаля? — Сокач подаде табакерата си. — Ако разрешите, предпочитам своите... — Всмукна дълбоко, изпусна дим и се загледа в прозореца зад гърба на следователя.

Сокач не бързаше, въпреки че и той не си бе отспал. Сутринта капитан Гере стана в шест и оттогава и двамата работеха без прекъсване. Отначало събраха данни за досегашния живот на снабдителя, след това капитан Гере провери съдимостта на семейството портиери. В това време Сокач разговаря един час с

длъжностно лице от музикалния отдел на библиотеката „Сейчени“. След това последва едно друго, не толкова приятно посещение. Сутринта в седем се появи в една малка гостилничка, там, където Луиза Гатц е имала навик да обядва. Касиерката на онази част от гостилничката, отделена за пивница, бе млада жена — дъщерята на семейството портиери.

В гостилничката Сокач влезе като обикновен посетител. Не му се искаше да влиза в качеството си на служебно лице. Разговорът протече между две чашки по петдесет грама ром. Дотолкова дотегна с натрапчивостта си на касиерката, че тя една не извика милиция. Все пак Сокач избегна скандала и успя да измъкне от момичето това, което го интересуваше. В библиотеката също свърши някаква работа. А на какво беше попаднал Гере? И доколко сериозно ще приеме неговото предположение? Гере е прекалено реалистичен. Вярва само на това, което е видял. Затова се допълват толкова добре в съвместната си работа. Ще видим какво ще излезе... ще видим...

„Ще проговори ли най-после този треперещ тип? Възможно ли е въобще да не си отвори устата? Е, добре, ще почакаме. Междувременно може да се обади на Гере по телефона да го попита какво е положението, но не бива да се докосва до телефона, защото този Биро още повече ще се уплаши... Да му предложи охрана?“ Сокач едва не се изсмя на глас от тази идея. При всички случаи трябва да се чака, докато проговори. Да се чака...

С ръце на гърба Сокач сновеше из стаята напред-назад, напред-назад. Когато за пети път се канеше да направи обичайния си маршрут, Биро внезапно извика:

— Другарю старши лейтенант!

— Кажете, слушам ви!

— Другарю старши лейтенант, вярвате ли на това, което вчера ви разказах?

— Вярвам ви. Въпреки че го наричате фантастично, вярвам ви.

— Значи, тогава... не съм луд... — Телефонът извънтя и Биро млъкна.

— Благодаря, по-късно ще слеза, чакай ме — Сокач постави слушалката на мястото си и се обърна към Биро.

— Е... да свършим, накратко, каква беше всъщност тази бабина деветина? Добре, приежете, че вярвам на всичко, което ми казахте.

Надявам се, че искате да ни помогнете. Не бяхте длъжен да дойдете, не ви призовах. Въпреки това дойдохте. Или може би пристигнахте, защото не казахте всичко, което...

— Съмнявате ли се в думите ми? Кълна се, всичко казах дума по дума така, както се случи.

— Тогава сте дошли при нас, защото ви е страх. От какво се страхувате? — Снабдителят мълчеше. — Няма от какво да се страхувате. Няма да ви пъкнем в лудницата. От това ви беше страх, нали?

— Не съм луд, въпреки...

— Въпреки всички причини за това да са налице. Впрочем през 1944 три седмици сте прекарвали в Гестапо и само личното застъпничество на Вилмош Гатц ви е спасило. Така ли беше? Тези три седмици са били достатъчни, за да престанат нервите да ви се подчиняват. Колко платихте на Гатц?

— Моля ви за чаша вода!

Сокач натисна копчето и помоли влязлото момиче за вода. Биро я изпи на големи глътки, въздъхна, положи ръцете си на коленете. Сокач го подкани:

— Говорете, ако обичате! Още не знам как тази коза е попаднала горе в стаята. Не знам и защо е попаднала там? Но ви вярвам, че сте я видели. А сега отговорете на това, което ви попитах.

— И на кол да ме сложите, другарю старши лейтенант, пак няма да мога да си спомня колко платих. Поиска злато, дадох му. Спаси ми живота. Да не би да е престъпление? И Гатц... Само не си мислете, че Гатц е бил фашист. Нямахше нищо общо с Гестапо. Съвсем случайно се срещнал в Пеща с един немски офицер, физик, с когото няколко години преди това се запознали на конгрес на физиците в Берлин. По това време Гатц бил асистент в катедрата по физика.

— За какво му е трябвало златото?

— Искаше да се добере до Швейцария. Имал някакви научни идеи, искал да ги осъществи. Странен човек беше. И тогава, и сега не разбирам защо...

— Защо не е поискал държавна помощ, ако е имал намерение да осъществи някаква серия от научни експерименти? Ако тогава не го е сторил, лесно може да се обясни с антифашисткото му настроение. Но това, че по-късно е можел да...

— Какво е вършил по-късно, не знам. Но че е бил антифашист... не вярвам. Мисля, че този човек освен науката си никого и нищо не обичаше.

— И сестра си ли?

— Не зная — Биро клатеше глава и тихо повтаряше: — Не, не зная.

Сокач почака за момент и след това отново попита:

— Откъде познавате Гатц?

— В първите три класа на гимназията бяхме съученици. Беше странно, доста развито за възрастта си дете. Един път момчетата искаха да ме бият. Гатц ме защити. Каза: „Ако някой е евреин, той е също като другите хора, с нищо не е по-долу от тях“.

— Навярно е бил симпатично момче...

Сокач отново сновеше напред — назад. Прегънат на две, Биро седеше на стола. Не, от този човек повече не може да се измъкне. Трябва да го изпрати да си отива.

— Вижте, господин Биро, сега си вървете! Кажете, че сте болен и останете два-три дни в къщи. Аз ви вярвам. Това, което разказахте, е истина, но не действителност. Чували ли сте за Атила Йожеф?... Помислете върху това, което ви казах! И ако почувствувате, че имате нещо за казване, позвънете по телефона. Дори в къщи! Дори и два часа в полунощ да е. Благодаря ви, довиждане... Не, не е необходим пропуск, ще се обадя на портала.

Биро се сбогува, тръгна към вратата. Преди да я отвори, Сокач внезапно произнесе:

— *Si deve suonare tutto delicatissimamente e seura sordini.*

Биро се стъписа. Струваше му се, че ако Сокач не го подхване, ще се строполи. Лицето му бе пребледняло, устата му трепереше.

— Защо произнесохте това? Защо го казахте, другарю лейтенант?

— Ако не се лъжа, това е от Лунната соната на Бетовен. Може би ви е позната?

Биро се съвзе много трудно и с пресилено спокойствие запитва:

— Мога ли да си вървя?

— Може, господин Биро. Съблюдавайте това, което ви казах!

Гере с нетърпение очакваше Сокач.

— Другарю капитан...

— Остави по дяволите тези... Седни! Какво стана? Каза ли нещо?

— Отчасти.

— Задържа ли го?

— За какво? Да си върви в къщи. Нервозен старик. Нервноболният не е Луиза Гатц, а този нещастник. За какво по дяволите го е шантажирал Гатц? И защо?

— Значи, Биро е луд? Не вярвам. Ти си луд, приятелчето ми, че гони досега михаля. Имаш ли вече хипотеза?

— Ще ми кажеш ли къде е ключът на загадката?

— Биро го обзе гняв.

— За да ме повишат поне в майор и да ти поверят цялата охрана на обществената безопасност ли? Добре! Но аз...

— Зная. След два дни ще има резултат. Ще има. Слушай, Лаци...

От чантата си извади портативен магнетофон, постави го на масата пред Гере и го включи. Отначало от него се чуваше някакъв шум, чирикащ шум, след това внезапно прозвуча съвсем разбираем диалог. Разговор между мъж и жена: „Казах ви вече, че на пияни не даваме повече! Колко чаши изпихте досега?“

„Две, сърчице мое, само две. Нито грам повече, ангелчето ми. Но аз издържам на пиене, хич не си личи, че съм изпил две чаши... Вижте, госпожице, ако не ми дадете още петдесет грама, то поне една чашка вино, поне една чаша... Дори и не искам да е голяма, само една малка чаша с вино.“

„Да не сте жаден? Или ви е топло в този отвратителен ноемврийски...“

„Като те видя тебе, душичке, веднага ми става топло. Е-е, не ме гледайте така грозно. Нали ще ми дадете една...“

„Ще ви дам един сироп и без това ви трябва нещо течено.“

„Разбира се, ако не сте съгласна за чашка «кадърка», то можем да кажем за господин учителя Гатц...“

Няколко минути от големия колкото стотинка репродуктор се чуваше еднообразно бучене, след това съвсем тихо се чу гласът на момичето:

„Какво искате?“

„Гатц е мой приятел.“

„Какво искате от него?“

„Трябва да говоря с него. Кога ще бъде тук?“

„Не зная.“

„Знаете! Важно е! С Гатц трябва да...“

„Но вие не сте пиан! Вие...“

„Ще говорите ли? Добре, няма значение. Гатц ще каже кога и колко пъти е идвал тук, какво е питал за сестра си и колко сте получавали за сведенията. Гатц ще...“

„Чакайте! Какво искате от мен?“

„Казах. Кога е идвал тук Гатц?“

„Преди четири-пет дни. Защо искате...“

„Какво пита за сестра си?“

„Нищо.“

„Какво пита? Говорете!“

„Кой сте вие?“

„Ако не ми отговорите, ще кажа всичко на баща ви. Ще се зарадва, като научи, че семейството му се е забъркало в тази история. Ще кажете ли...“

„Само... Само му казах какво ѝ е здравословното състояние и че се оплаква, че спи лошо и такива работи. Пита дали леля Луизика е здрава.“

Гере вдигна поглед.

— Това не е много. Май наистина си пиан. За какво ти е това?

— Гатц е искал нещо от сестра си.

— Защо не прослуша нея?

— Защо да я плашим? Нека мисли, че нейната почтена личност въобще не ни занимава.

— Откъде знаеш, че Гатц идва точно в тази кръчма?

— Не идва. Само един път е бил там. И не съм знаел. Само предполагах, че ако се интересува от Луизика, то очевидно ще посети мястото, където тя всеки ден се отбива. Блъфирах и успях.

— Можеше да попиташ и портиерката. Хм?

— С нея щеше да е по-трудно. Пък и възможно е да не знае за него. Дявол знае какво е обещал Гатц на момичето. Че след време ще се премести в стаята на Луизика или ѝ е обещал пари? Всъщност това сега няма значение.

— Само да знаех — каза Гере — какво целиш с всичко това? Вилмош Гатц не се е мяркал нататък и действително не е внесъл козата

в къщата.

Чуваше се дишането на Сокач.

— Не чакай логически обяснения! Струва ми се, че това, което момичето каза, е важно. Струва ми се, че...

— Трябва да чуем Луиза Гатц, но все още е в безсъзнание. Може би утре сутринта... Какво направи в библиотеката?

— Прочетох вестниците. Заради мен разровиха целия вестникарски архив. Вилмош Гатц и Луиза са от различни майки. В новините „8 часа“ имаше един репортаж, който твърде дискретно съобщава, че Луиза Гатц е наследила ценни бижута от майка си. Разбираш ли, Лаци? Наследил ги е не брат й, а тя! Биро призна, че на времето Гатц е искал злато от него. Искал е да замине за чужбина. Но защо, все още не знам. Е... На последния си концерт в Музикалната академия Луиза Гатц е имала голям успех с Лунната соната на Бетовен. Опитах се да шокирам с това Биро и изглежда успях. Биро знае нещо за обстоятелствата около оттеглянето на Луиза Гатц и ще го изплюе. Ще видиш, че ще го изплюе! Струва ми се, че козата е заровена тук.

— Мамиш се, старче! Козата не е заровена тук.

— Какво?!

— Козата въобще не е заровена! Козата е намерена!

— Къде?

— Не е заровена. Вярно, вече не е жива, но се намери... — Гере измъкна от чекмеджето ръчно написано показание и го постави пред Сокач. — Виждаш, че съществуват и факти, не само предчувствия.

Сокач прегледа показанието и го върна.

— Това е великолепно! Но и предчувствие има. Да отида ли?

— Няма да е зле да видиш...

След четвърт час Сокач се понесе към Рожадомб. Горе, доста над Статистическото управление, двама патрули пазеха умрялата коза сред голяма тълпа от хора. Появата на Сокач само увеличи сензацията. Посред бял ден на улица Карой Келети двама милиционери охраняват една умряла коза и един цивилен се присъединява към тях!...

Сокач погледна животното: левият заден крак на козата от глезена надолу липсваше напълно. Този конусовиден крак не изглеждала да е насилствено отрязан. Не се виждаше и никаква следа от отрязване, само странно се изтъняваше, няколко сантиметра костта се показваше навън. Не кървеше, около костта кожата бе виолетово-

синя. Отблъскваща гледка. Напомняше на нещо... На нещо, което...
Беше го виждал на снимка. Но на каква снимка?

Написа няколко реда на една бележка и я предаде на стоящия до
козата милиционер.

— Другарю младши сержант, повикайте кола да я закарат в
Института по ветеринарна медицина.

Закрачи към булевард „Мартирок“.

Къде беше видял това?... Къде беше виждал такава странно
изгаряне или осакатяване... такава крайност? Къде го беше виждал?

Невероятна и глупава работа. А ако това предчувствие се окаже
неоснователно и глупаво? В края на краищата възможно бе Биро да е
искал да се добере до ценните бижута на Луиза Гатц и да е инсценирал
цялото това призрачно видение. Ако действително козата е била само
козленце, както предполагаше отначало. Но толкова огромно животно в
чанта за документи?!... Къде беше виждал такава снимка? Къде беше
виждал, къде? Хора. Множество хора... Трябва да си проветри малко
главата! Няма да е зле и да повърви малко. Поне за час да забрави за
това. Да се поразходи малко. А после... И без това е в Буда, значи, след
това ще отиде в Стара Буда и ще види, да, да, най-после наистина ще
види този Гатц. Вилмош Гатц. Къде беше виждал такава снимка?

— Привет, Имре, мечтаеш ли? — пред него стоеше мъж с
вдигната яка и с ръце в джобовете. — Нямаш ли друга работа, та се
шляеш в това идиотско време?

— А ти? — запита Сокач и протегна ръка. Дружбата му с Габор
Шомоди бе започнала още от училищната скамейка и въпреки че не
бяха се срещали дълго време, продължиха да разговарят така, като че
се бяха разделили преди два-три дни.

— Проветрявам си главата. Цяла нощ съм работил.

— Все още ли си в Научноизследователския по физика?

— Къде другаде? — разпери ръце. — До десет години трябва да
получа Нобелова награда по физика. Не си ли чул за това? А? —
усмихна се.

— Дяволски добро настроение имаш — промърмори Сокач. — С
атомна физика ли се занимаваш?

— Пак е по-добре, отколкото с меланхолията при
криминалистиката. Или с теории не се занимавате? Как е Порещия
търбусите Джак?

— Глупак! — отвърна Сокач и бързо добави: — Естествено, не Порещия търбусите, а ти си глупак. — Вдигна поглед и се опря на дървото — Докога ще трае този потоп?

— Не съм метеоролог, нито дървесна жаба. Но тази разходка в дъжда... Няма ли да пийнем нещо?

Миризмата на мокри палта бавно се смесваше с цигарения дим и аромата на кафето. Двамата мъже бяха седнали плътно един до друг на малка масичка.

Шомоди отпи от коняка.

— Дадох си почивка до утре сутринта. Е, да чуем какво има? Виждам по носа ти, че... Мога да остана с тебе до утре сутринта.

— Такъв идиотски случай досега не съм имал, надявам се, няма и да имам. Остави... Върху какво работиш сега?

Шомоди се усмихна.

— Малко трудничко ми е за пет минути да ти разкажа. Впрочем само теоретически съм готов, а практически — нула. Експериментите ще покажат. Но да оставим и да поговорим за теб.

— Добре, да оставим и двете.

Замълчаха. После Сокач се раздвижи, запали цигара, краката му нервно потропваха.

— Габор...

— Хм?

— Ти разбираш ли от кози?

— Не много. Мисля, че се отвращавам от козето мляко, но това е само предубеждение, защото досега още не съм го опитвал. Да бляя пък въобще не мога. За какво ти е коза? Някой е откраднал златната вълна ли?

— То е златното руно, Шомоди, вие пак не сте подготвен. Руното на една овца или по-точно на един овен.

— Така беше. А твоето животно?

— Козел. Какво би казал, ако там върху апарата за еспресо видиш един блеещ козел, който преди това въобще не е съществувал?

— Отначало ще помисля, че съм в цирк. След това, ако забележа, че не съм в цирка, ще поискам книгата за жалби. Е, хайде, за какво става дума?

Сокач се наведе напред.

— Слушай тогава... — и накратко му разказа случая.

Шомоди го изслуша, без да го прекъсне. Посетителите в кафенето оредяха, навън дъждът вече ръмеше. Шомоди се намести удобно, облегна се назад.

— Казваш, че и наемателят е видял появата на козела?

— Така каза. Но не вярвам на празни приказки. Уж имал ревматизъм, но според участъковия лекар никога не е имал такива оплаквания.

— А медицинската сестра какво каза?

— Луизика бълнувала: „Козелът!... Няма да ги дам!“

— Какво няма да даде?

— Очевидно, наследените бижута.

Шомоди си играеше с една кибритена клечка.

— Имре, снабдителите рядко халюцинират. Относително рядко. Хм? Всеки трезвен човек би се засмял на тази история, но... хората въобще се смеят на това, което не разбират. Пък нали и собственикът е видял козата с очите си?

— И аз видях козата преди един час. Умряла. Истинска коза.

— Откъде знаеш, че си видял истинска коза?

— Биро и останалите свидетели твърдяха, че това симпатично животно е куцало с левия си заден крак. И аз видях, че му липсва... — Сокач подскочи. — Открих! Хирошима!

— Полудя ли?

— Задният ляв крак на козата бе като на пострадалите жертви на Хирошима от снимките! Тази коза...

— Хирошима?! Това е интересно. Как се казваха брата и сестрата?

— Гатц.

— Плаща! — провикна се към келнера Шомоди. — Гатц?

Дъждът беше вече спрял. Вън пред вратата Шомоди се обърна към приятеля си.

— Казваш, че Гатц ли? Гатц... Вилмош Гатц, нали? Учител.

— Пенсионер.

— През 1947 година излязъл в пенсия. Мда — Шомоди говореше тихо. — Тази коза просто се е появила върху гостната маса?

— Е, така казват — Сокач клатеше глава почти нервно. — И ако почнеш да питаш защо не е било котка или камила, или фламинго...

— Няма да питам. Това е без значение. По принцип е можело да бъде и хипопотам. Защото...

— Ти считаеш ли за възможно по принцип призрачното видение?

— Вилмош Гатц...

— Така се казва. Колко пъти ще ти повтарям? Не се сърди, но...

— Зная, трябва да вървиш. Отивай!

— А ти?

— Ако позволиш, ще потърся този Гатц. Сокач се засмя.

— Добре, ела! Очевидно се досещаш, че тъкмо към него съм тръгнал.

— Както кажеш. Виж какво, Имре, имам една молба. В интерес на следствието. Сега аз се намирам в състояние, в което ти често си свикнал да бъдеш: чувствавам нещо, но не съм сигурен в него.

— С една дума?

— С една дума, що посетя колегата, бившия преподавател по физика, а ти ще дойдеш с мен като приятел, не като следовател. Ще бъде по-искрен с мен, отколкото ако...

— За какво мислиш?

— Само предчувствам.

Седнаха в таксито. Докато стигнат Стара Буда, облаците се разпръснаха и ниските лъчи на есенното слънце осветиха червените покриви на малките улички.

На площад „Флориан“ освободиха колата и поеха пеш по една малка тясна уличка.

— Там е, дванадесети номер — каза Сокач.

— Чувал ли си нещо за хилофорезата? — попита съвсем безпричинно Шомоди и без да дочака отговор, продължи: — Значи, както се разбрахме, нали? Наблюдавай и внимавай!...

Вратата отвори мъж с прошарена коса, надникна зад нея и недоверчиво ги изгледа.

— Кого търсите?

Шомоди учтиво се представи. Сокач последва примера му.

— Шомоди Габор, физик съм, това е по-млад мой колега, Имре Сокач. Бихме искали да ви отнемем само няколко минути, господин учителю. Зная, от години живеете усамотено, но мисля, че научната работа не може да бъде просто ден за ден. Убеден съм, че и сега работите. Работите, въпреки че от години не сте публикували нито

едно научно съобщение. Бих ви помолил за съвет във връзка с един проблем.

След кратко размишление Гатц махна с ръка.

— Все едно, влизайте! При мен е ужасна бъркотия, но имайте пред вид, че съм стар ерген.

Минаха през тясно преддверие и стигнаха в просторна стая с малко прозорче. Книжни лавици покриваха стените. Пред прозореца имаше бюро, покрито със стъкло. Върху него — разпръснати бележки, ръкописи, книги, таблици, безредие. На отсрещната стена на стаята между две полици за книги се виждаше покрита с тапети врата, водеща към вътрешните помещения.

Домакинът ги покани и двамата седнаха на тясно, изгъркано от употреба канапе. Разговорът започна Гатц:

— Заповядайте, колега, с какво мога да ви помогна?

Без особено внимание Сокач слушаше малко разбираемия за него разговор. Математически формули, непознати професионални изрази се носеха из въздуха. Домакинът се оживи. Обясняваше страстно, спореше, като че ли се намираше в аудитория или на научно заседание. Шомоди следеше напрегнато като ловец в засада. И от устата на Гатц прозвуча едно изречение:

— Само тогава можем да кажем, че познаваме материята. Ако притежаваме нейния код. Ако сме способни да кодираме и декодираме, тогава...

— Доколкото знам, един швейцарски физик е близо до това решение...

Гатц се разкри. Застана пред Шомоди, на лицето му се появи иронична усмивка. След това тикна пред младия физик данни и каза; че този физик може само да е шарлатанин: по този път не се достига до никакъв резултат. Тогава една дума се запечата в съзнанието на Сокач, една дума, която вече бе чул. Израза, който неговият приятел употреби, когато пристигнаха пред къщата.

— И с хилофореза ли се занимавате, господин професоре?

Гатц се извърна с достойнство.

— Разбира се! Дори... — прибави по-тихо — засега имам само предположения. Изчисленията... повечето се потвърждават от опитите.

— Не сте ли правили още експерименти?

Очите на Гатц трепнаха подозрително към Шомоди, след това спокойно отвърна:

— Експеримент? Сред тези условия? — иронично се усмихна. С какви средства, господине, с какви? Нямам възможност! Може би, ако работех в Института по атомна физика... Но така?

Шомоди махна съчувствено с ръка. Стана.

— Прощавайте! Позволете, господин професоре... Повярвайте, ние никога не сме мислили, че сте обърнали окончателно гръб на науката. Много бяхме тези, които съжалявахме, че сте се оттеглили заради нелепи лични нападки. Сигурен съм, че бихте свършили много успешна работа при нас. Не мислите ли, че е добре, ако помислите за евентуално...

Гатц горчиво се усмихна.

— Късно е, приятелю, късно е! Вече е много късно, за да мисля!

Сокач също стана, сбогуваха се.

— Извинявайте за безпокойството — продума Шомоди.

— Ползотворна работа, господин професоре!

На вратата в преддверието Гатц се извърна и погледна към Сокач. Сокач гледаше покритата с тапети врата, зад която се криеше по-голямата част от постройката.

— Сам ли живеете в тази голяма къща, господин професоре?

Гатц внезапно пристъпи към вратата, обхвана края на лавицата с книги и със спокоен дълбок глас отвърна:

— Сам-самичък, господине! Защо ви интересува?

— Не ме разбрахте — избърза Сокач с отговора. — Странно е, че живеете в една-единствена стая на тази дълга сграда. Никой ли си нямате?

Лицето на Гатц трепна.

— Никой нямам. Е, така е млади човече! А сега довиждане.

Външната врата се хлопна зад тях. Сокач нетърпеливо се обърна към приятеля си.

— Ще ми обясниш ли?

— Остарял е, но е гениален човек.

— Това ли е най-важното?

— В този случай, да! Духът му обаче е доста млад. Как мислиш, дали взема някакъв допинг?

— Да не си изкукуруигал! Е? Ще ми обясниш ли най-после?

— Хилофореза. Ела! Сега ще се върна в института, а ти ме чакай до сутринта и всичко ще ти обясня! Много ми е необходимо това време, за да мога да изпитам в лабораторни условия.

Сокач погледна към приятеля си.

— Виж какво, Габор, сутринта аз трябва да... А ако си се заблудил?

— Тогава ще искам извинение. Ако трябва дори и от министъра на вътрешните работи.

— Много ще ти струва това извинение — промърмори Сокач, но повече не упорствува.

Около два часа в полунощ в жилището на Сокач телефонът остро иззвъня. Сънен той вдигна слушалката, но когато позна колебливия глас на портиерката, напълно се пробуди.

— Повторете! Свети ли? Още ли свети? Биро лежи на пода? Защо едва сега телефонирате? Разбирам. Идвам веднага, не викайте „Бърза помощ“, оставете на мен! И не се докосвайте до нищо! — тръшна слушалката, запали цигара, облече се. Цигарата не извади от уста, докато пристигна, едва тогава хвърли угарката под прозореца на Луиза Гатц. Изхвъркна от колата, стъпалата взе по три. Портиерът-пощаджия се опитваше да върви заедно с него и задъхвайки се, разказа, че съпругата му излязла да отвори вратата на закъснели обитатели на къщата, когато забелязала, че стаята на Биро свети. От любопитство се качила до третия етаж и намерила вратата му отворена. Биро лежал в безсъзнание. За да влезе някой, е трябвало да му отворят. До нищо не са се докосвали. Веднага телефонирали, но не на „Бърза помощ“ нали така бе казал другарят лейтенант.

В този момент звук от сирена процепи тишината. Бялата кола на „Бърза помощ“ спря пред къщата.

Снабдителят бе в безсъзнание. В стаята още миришеше на хлороформ.

— Какво е мнението ви, докторе? — запита Сокач.

— Пулсът трудно се долавя. Да. Ще го вземем и...

— Мислите ли, че до сутринта ще проговори?

— Сигурен съм.

Сокач се огледа, премина в другата стая, на Луизика. И там се огледа. Стъклото на витрината бе счупено. Венецианският изглед, който красеше емайлираната кутия, бе изчезнал.

Сокач се върна в по-малката стаичка, давайки път на санитарите с носилка. Следователят се обърна към портиерката:

— Сигурна ли сте, че не сте виждали никой? Никакъв чужд човек? Или познат?

— Никой, другарю лейтенант.

— Добре — Сокач пристъпи към телефона. — Старши лейтенант Сокач. Капитан Гере? Лаци, моля те... От Биро. Упоили са го... Да. Тръгвам. Прати няколко човека! Да, с кола съм, след петнадесет минути ще бъда на площад „Флориан“...

Остави слушалката и след няколко секунди колебание, като че ли нещо му бе хрумнало, отново вдигна слушалката.

— Ало! Изследователският! Нощният пазач ли е? Естествено, разбирам. Насреща е старши лейтенант Сокач. Ако обичате, асистент Шомоди все още ли е там? Какво? Спи? Вътре? Моля ви, веднага ме свържете! Да, веднага! След няколко секунди продължи: — Габор? Спиш ли? Е да, сега вече не, но... Какво има? Ама че си в настроение! Какво? Тръгвам към теб! — Затвори слушалката. Обърна се към портиерката: — Вие си отивайте! Ще чакате капитан Гере! Но не се докосвайте до нищо!

Бързо слезе долу, скочи в колата, след пет минути спря пред института. Шомоди вече го чакаше на входа.

— Успях! — каза гордо Шомоди. — Кажи, къде ще ме мъкнеш? В института все пак по-удобно се спи, отколкото в кола.

— Имам нужда от теб — отвърна му Сокач и натисна газта. — Какво успях?

— Експериментът. Къде ме караш?

— При Гатц.

— Правилно. Въпреки че не е може би толкова спешно.

— Спешно е! Ако не се лъжа, тази вечер Гатц е бил в жилището на сестра си и е отмъкнал семейните ценности. Ако пък ги е отмъкнал...

— По-бързо, Имре! Мисля, че предчувствувах какво е станало. Аз опитах и успях. Тази вечер преодолях хилофорезата и практически. Пренесох десет грама материя чрез облъчван е. Гатц също... Дано само не бъде късно!

Скоростта на колата надвишаваше деветдесет. Сокач със завидна артистичност препускаше из тесните улички на Буда.

— Ако Гатц е толкова безочлив да задушаваш и граби, тогава... може би е късно! Макар че...

На площад „Флориан“ чакаха две синьо-бели милиционерски коли. Сокач намали скоростта и заговори по микрофона:

— Тук „Кълвач“; Говори „Кълвач“! Следвайте ме!

След няколко минути и трите коли бяха пред вратата на Гатц.

— Да се разбие! — разпореди се Сокач и двама младежи освободиха пътя.

Влязоха в голямата работна стая. Беше точно такава, както предния ден. Гатц не се виждаше никъде. Сокач посочи към облепената с тапети врата.

— Там!

— Чакай! — извика Шомоди. — Чакай малко... — пристъпи към бюрото, вдигна един лист. — Какво е това? За мен?

Сокач застана до него. Зачетоха заедно бележката:

ЗА АСИСТЕНТА Д-Р ГАБОР ШОМОДИ

Колега, вие се досетихте повече, отколкото бих искал. Няма да дочакам второто ви посещение, защото вашият неразговорлив приятел ще дойде с още някой. Аз ще отпътувам за Австрия. Това превозно средство за големи разстояния не е сигурно. Как ще отпътувам, вие добре знаете. Съмнявам се, че и вие сте близо до разрешението на проблема за пренасяне на материята. Възможно е вече да сте успели да пренесете неорганична материя, може би и на значително разстояние. Само че кодът на неорганичната материя е твърде примитивен, за да се приложи на органичната. А аз, колега, ще пренеса органична материя, дори нещо повече — жив организъм. Преди два дни пренесох една коза, една жива коза. Тази вечер ще се преместя на по-сигурно място. Може спокойно да кажете на приятеля си, че появата на козата е мое дело. Не исках да убивам Луиза, използвах само суеверната ѝ природа, за да...

— Луиза... Умряла?
— Чети! — викна Шомоди.

... получа от нея семейните ценности. Е, съжалявам, не успях напълно и тази вечер почина в болницата. При всички положения трябваше да се добера до ценностите — те принадлежат на мен — и сега ще отпътуват с мен. Там ще уредя лаборатория и ще продължа експериментите си. Ще остана самичък. Стига ми да съм сам. Половин час след моето изчезване устройството ще се самоунищожи. Не се надявайте да узнаете нещо за практическите ми методи!

Желая ви щастие, колега!
Вилмош Гатц

Сокач измъкна листа от ръцете на Шомоди, пъкна го в джоба си и посочи към облепената с тапети врата.

— Хайде!

— Чакай! — провикна се Шомоди. Пристъпи към вратичката, внимателно я открехна. Вмъкна едно малко защитно апаратче на педя навътре. Лампата на лъчеизмервателя дори и не светна. — Можем да влезем!

Зад вратата, в средата на разположената по цялата дължина на стаята лаборатория, на висок половин метър барабан стоеше странно устройство. Под направения от прозрачна материя, приличен на ковчег капак, се виждаха контурите на човешко тяло. Шомоди се приближи. Във вдлъбнатината на изкуствена материя, в полулегнало, в полуседнало положение лежеше страхотно обезобразено тяло. Човешко тяло. Скръстените на гърдите ръце стискаха емайлираната кутия с венецианския изглед. Косата и миглите бяха изгорели, ужасни рани покриваха двете ръце, долната част на тялото липсваше напълно. Бялото на очите бе тъмножълто. Преносвачът със странна конструкция и генераторът бяха закрити зад дебел изолиращ слой под подиума, ако все още бяха здрави и не бяха унищожени заедно със своя откривател.

Сокач се отърси от призрачната гледка и пристъпи по-близо.

— Няма крака — каза тихо.

— Няма — отвърна също тихо Шомоди. — Те са вече някъде в Австрия.

— Ужасяващо... — Сокач се обърна назад. Виждайки хората си, той се изправи и продължи с делови тон: — Кракът на козата също бе такъв. Откъде ли е имал пари, за да създаде такова устройство?!

— Това вече действително е ваша работа, старче — отвърна Шомоди. — Мен много повече ме интересува методът. Каква материя е разложил? Как е могъл да модулира вълните според кода на живия организъм? Невероятно много информация е трябвало да пренесе! Гениален човек! Или луд? Или мошеник!? Но не можа да пренесе със себе си тайната. Не, господин професоре, всичко ще изясня!

На другия ден сутринта не можах да чуя мъртвата Луиза, затова пък Биро дойде в съзнание. Изясни се и онова, което все още бе мъгляво и неразрешено. Вестта за смъртта на брата и сестрата Гатц развърза езика на Биро и сега, без да се съпротивлява, правеше пълни признания.

— Гатц искаше пари на всяка цена. По онова време ухажвах Луиза, тя не ме обичаше, но Вилмош ме насърчаваше. Чрез мен искаше да се добере до ценностите.

Преди последния и концерт дойде ред на този разговор между тримата, от който Луиза ясно разбра намерението на брат си. Това я потресе, не смъртта на майка ѝ. Затова се оттегли. Когато поради произхода си изпаднах в беда и животът ми бе в опасност, Гатц ми помогна. Заплатих със злато. Тогава не знаех за какво му трябват пари. Не знаех какво работи. След освобождението той заговори да се пренеса при самотната му сестра. Не бяхме вече млади. Луиза нямаше да съжaliaва, ако наемателят ѝ е стар познат. И Гатц започна да ме шантажира. Шантажираше ми чувствата. Шантажираше ме с Луиза, заплашваше ме, че Луиза ще съжaliaва, ако не сторя това, което иска. Заради него крадах от завода материали, инструменти. Самият той, в буквалния смисъл на думата, гладуваше, икономисваше и за две десетилетия създаде това, което сте видели. Аз полека-лека се досещах какво работи, тъй като не разбирам от физика. Когато след това се появи козелът... Тогава със сигурност вече знаех, че всичко това е сторил Вилмош. Само не знаех какви са му намеренията. Много пъти е споменавал, че ако може да попадне на благоприятен момент от

слънчевата дейност, тогава ще се опита да извърши това, което десетилетия наред работи. Явно — прибави горчиво — изминалите дни са били подходящи за това.

— И го извърши, но не съвсем успешно — прекъсна го Сокач. — Козата не успя да пренесе напълно здрава, а себе си — още по-малко.

— За Луиза това вече няма никакво значение — промълви Биро. — А сега вече и за мен. — Погледна умоляващо Сокач и отново изпадна в безсъзнание.

Двамата следователи спряха пред болницата.

— Ами, край на следствието! — каза тихо Гере.

— Край — повтори също така тихо Сокач. — Във всеки случай тайната на хилофорезата е в по-надеждни ръце, отколкото бе преди това. И доколкото познавам Габор Шомоди...

Гере неочаквано се усмихна.

— Не мислиш ли, че наистина е време и ние да имаме най-последен носител на Нобелова награда?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.